

4'33" - John Cage

Analyse Bram Van Camp

De volgende opmerkingen zijn gebaseerd op de geschriften en analyses van de componist en interviews.

1. Versies

4'33" kent verschillende versies

1. 3 delen: 30" - 2'23" - 1'40"
 2. 3 delen: 33" - 2'40" - 1'20"
- nog 4 andere aangeduid met 'tacet'

Cage maakte de tweede versie nadat het oorspronkelijke manuscript 'verloren was gegaan' (in eigen beheer!).

A. Ofwel moeten we aannemen dat de componist geen belang hechtte aan het stuk en zijn tijndeling. Anders had hij zich de juiste timing na twee jaar wel kunnen herinneren.

B. Cage heeft moedwillig de timing aangepast, en 'hergecomponeerd'. Hierdoor duiken er 2 veronderstellingen op:

- a) Cage was niet tevreden over de eerste timing, maar dat lijkt niet waarschijnlijk aangezien hij tevreden was over het werk.
- b) Cage veranderde de timing om het stuk een andere dimensie te geven. Misschien gaf hij hiermee een hint aan de analisten om na te denken over het 'absurde' (de indeling van stilte)

Het enige wat ons rest is de achtergrond onderzoeken van die laatste veronderstelling.

2. 'Toon'-duur

Cage wilde al lang een stuk componeren van 4,5 minuten stilte. Waarom werd dit dan 4'33"?

'Ik wist niet dat ik 4'33" aan het schrijven was wanneer ik 4'33" schreef. Ik was bezig met Music of Changes, wat een nauwgezette onderneming was. Er waren veel tabellen voor toonhoogte, toonduur, amplitudes,... Al het werk werd gedaan d.m.v. toevalsoperaties. Ik bouwde het heel gradueel op tot het 4'33" werd. Het is best mogelijk dat ik een fout maakte in de optelling.'

Als Cage heel nauwgezet tewerk ging, lijkt een 'fout in de optelling' wel zeer onwaarschijnlijk, zou het misschien een camouflage-stelling zijn om iets te verdoezelen?

James Pritchett reconstrueerde de tabellen van Cage voor *Music of Changes* en 4'33". Voor *Music* kwam hij uit op 26 tabellen, voor 4'33" kwam hij op enkel 8 tijdstabellen.

Hoedanook, door deze werkwijze volstaat het niet om te spreken over een simpele gooi met dobbelstenen.

In *Music*, gebruikte Cage de getallenreeks

$$3 + 5 + 6,75 + 6,75 + 6,75 + 5 + 3 + 3,125$$

De som van deze getallen vormt 29,625 of afgerond 30, de duur van het eerste deel in de eerste versie van 4'33".

Hierdoor weten we enkel dat de duur van het eerste deel mogelijk bepaald werd door de getallenreeks van *Music of Changes*. De berekening van de totale tijdsstructuur blijft onbekend.

Cage zei dat de formele structuur bepaald werd door de Tarot-kaarten, terwijl hij voor de 'toonduur' (in andere composities) eerder de I Ching raadpleegde. Ook zei hij dat de I Ching hem had gezegd dat de Stilte een stuk van een even aantal seconden moest worden. Dit is niet het geval. Waarom? Een simpele optelfout?

3. White Painting (Robert Rauschenberg)

In de 2de versie van 4'33" gebruikte Cage verticale en horizontale lijnen in de partituur. De verticale lijnen werden geïnspireerd op de *White Painting* van Rauschenberg.

De *Painting* had de afmetingen van 3 x (36" x 72"). Het bestond dus ook uit 3 panelen.

Achteraf was Cage fier dat hij 4'33" had gecomponeerd, net omdat het de *White Painting* 'verklankte'.

De lengte van Rauschenbergs 2 eerste panelen beslaagt 66,7% van het totaal, of 2/3.

De lengte van Cage's eerste twee delen van 4'33" (1ste versie) beslaagt 63% van het totaal, dus zeer dicht bij Rauschenberg.

De lengte van Cage's eerste twee delen van 4'33" (2de versie) beslaagt 66,5% van het totaal. Bijna exact de proportie van de *White Painting*. Deze gelijkenis kan onmogelijk toeval zijn, in acht genomen dat Cage toegaf dat de *White Painting* nauw verwant was met zijn 4'33".

66,7 %

63 %

66,5 %

Dit zijn alledrie verhoudingen die verwijzen naar de Gulden Snede, die nooit exact berekend kan worden (omdat de Fibonacci-reeks nu eenmaal oneindig is). We weten dat Cage de Gulden Snede kende.

In *Composition in Retrospect* verklaarde hij het volgende:
"Concerning symmetry horizontal or vertical, what I thought of was a rhythmic structure in which the small parts had the same proportion to each other that the groups of units, the large parts, had to the whole."

Dit is de exacte definitie van de Gulden Snede, d.m.v. de Fibonacci reeks:

Visueel voorgesteld:

					13
					8
					5
					3
					2
					1

Verklaring: 13 wordt onderverdeeld door 8 en 5, 8 wordt onderverdeeld door 5 en 3, enz.

De Gulden Snede-proportie werd dikwijls gebruikt door componisten, ook door tijdgenoten van Cage (Stockhausen). Het is dus best mogelijk dat de berekening die kwam tot 4'33", waarvan Cage beweerde dat er fouten in de optelling konden zitten, een andere reden had dan enkel Tarot-kaarten.

Cage ontweek telkens de berekening die tot exact 4'33" gekomen was. We weten enkel dat er Tarot-kaarten in het spel waren en dat hij mogelijk 'optelfouten' had gemaakt. Ook zei hij dat de I Ching hem had gezegd dat het een stuk van een even aantal seconden moest worden. Dit is niet het geval. Waarom? Een optelfout of een andere mogelijkheid?

4'33" is ook 273 seconden. Het getal 273 was het 'niet onderverdeelde getal' van Bartoks Sonate voor 2 piano's en slagwerk. De 273 maten waren de gulden snede van het totaal aantal maten (443), en had 'in zich' geen gulden snede meer. De *Sonate voor 2 piano's en slagwerk* gold in die tijd als het meest Gulden Snede-gedachte stuk aller tijden.

Het is dus best mogelijk dat Cage daarom 273 seconden heeft genomen voor zijn 4'33". Hij maakte enkel een persoonlijke indeling, die hij zelfs tweemaal veranderde, om de aandacht van de indeling af te leiden en de aandacht toe te spitsen op het totaal dat consequent hetzelfde bleef (273") in de twee versies. Dit totaal, de tijdsduur van 4'33", werd nooit verklaard aan de hand van de gereconstrueerde tabellen, de geschriften van de componist of een andere rechtstreekse bron.

Het blijft een open vraag, maar gezien de link met de White Painting, Cage's visie op de Fibonacci-reeks, het ontwijken en omzeilen van de exacte berekening, de nauwkeurigheid die de nonchalance tegensprekt en de niet anders te verklaren eenheid van 273 seconden,

lijkt het mij (gezien de feiten) een best mogelijke hypothese dat Cage zijn meest beroemde stuk als aanvulling op de muziekgeschiedenis heeft beschouwd: een ode aan zijn voorgangers.

In zekere zin is Cage's 4'33" een zeer traditioneel stuk dat zelfs seriële tintjes heeft. Het enige dat consequent bleef was de titel, die achteraf gezien een strict seriële verklaring heeft... is daarom 4'33" niet Cage's meest seriële werk?

Bram Van Camp